

تأثیر یک دوره مصرف مکمل کوئرستین بر بیان ژن NRF1 در دوران بی- تحرکی در رت‌های فعال بعد از یک دوره تمرین HIIT

مژگان رضوانی راد^۱، فرهاد داریانوش^۲، محمد همتی نفر^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد تغذیه ورزشی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

۲- دانشیار دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز شیراز، ایران

۳- استادیار دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز شیراز، ایران

چکیده

هدف از این پژوهش، تعیین اثر مکمل کوئرستین در دوران بی‌تحرکی بر مسیر سیگنالینگ NRF1 هست. همچنین محققان به دنبال پاسخ به این سؤال هستند که آیا مصرف مکمل کوئرستین، میتواند در پیشگیری از آتروفی در دوران بی‌تحرکی مفید باشد؟ در این پژوهش، ۳۰ سر موش نر صحرایی ۲ ماهه نژاد اسپررا داوولی (وزن $295 \pm 11 / 80 =$ گرم) انتخاب شدند و در ۲ گروه (کنترل) $n=6$ (و تمرین) $n=24$ قرار گرفتند. تمرین تناوبی با شدت ۱۶ متر در هفته اول آغاز شد و در هفته هشتم به سرعت ۳۰ متر در دقیقه رسید. پس از آن، رت‌های گروه کنترل و ۶ رت از گروه تمرین کشته شدند. سپس مابقی گروه تمرین $n=18$ (به صورت تصادفی به سه گروه (بی‌تمرینی، بی‌تحرکی و بی‌تحرکی همراه با مصرف مکمل کوئرستین) تقسیم شدند. پس از آن، گروه‌های بی‌تحرک به مدت ۱۴ روز بی-حرکت شدند و در این دوران به گروه مکمل، مکمل کوئرستین با دوز ۴۰۰ میلی‌گرم در روز خوراندند می‌شد. پس از اتمام دوره ۱۴ روز، رت‌ها کشته شدند و میزان بیان ژن NRF1 عضلات نعلی از مودنی‌ها اندازه‌گیری شد. میانگین وزنی رت‌ها نسبت به گروه کنترل و دو گروه دیگر (بی‌تمرین و بی‌تحرک) بالاتر بود. $P=0.01$ (از طرف دیگر پس از ۱۴ روز، میزان بیان ژن NRF1 در گروه بی‌تحرک همراه با مصرف کوئرستین بیشترین سطح و در گروه بی-تحرک کمترین سطح بیان ژنی را داشت ($P=0.004$). نتایج تغییرات نشان داد با مصرف مکمل کوئرستین، میتوان انتظار حداقلی کاهش در وزن عضله و بیان ژنی NRF1 در بی‌تحرکی داشت.

واژگان کلیدی: بی‌تحرکی، رت‌های فعال، مکمل کوئرستین،

مقدمه

عملکرد و کیفیت میتو کندریایی، ممکن است توسط فرایندهای مختلفی دستخوش تغییر شود که از جمله ی این فرایندها می توان به استرس سلولی، پاسخ به محرک های محیطی مانند ورزش هوازی، بیماری، سرطان، چاقی، دیابت، شرایط تغذیه ای-مصرف مکمل ها و رژیم غذایی- سبک زندگی-بی تحرکی و فعالیت- اشاره کرد (بارتولی و همکاران^۱، ۲۰۱۶؛ میسرا و همکاران^۲، ۲۰۱۶). میتو کندری ها، بسیار متنوع هستند و قادر به تغییر شکل خود از طریق دو فرایند همجوشی و شکافت می باشند. شکافت فرایند شکستن واز هم جدا شدن می باشد، درحالی که هم جوشی فرایند به هم پیوستن می باشد. این دو فرایند مخالف یکدیگر می باشند و اجازه می دهند شبکه میتو کندریایی به طور مداوم تغییر شکل دهد. اگر یک محرک باعث تغییر در توازن شکافت و هم جوشی شود به طور قابل توجهی می تواند سیگنالینگ شبکه میتو کندریایی را تغییر دهد (یوال و همکاران^۳، ۲۰۱۲) بنابراین دستیابی به تعادل بین این دو مکانیسم اجازه می دهد یک سلول به یک سازماندهی مناسب از شبکه میتو کندریایی در طول بایورنر دست یابد و نقش مهمی در سازگاری عضله در پاسخ به استرس های فیزیولوژیکی ایفا کند.

عضله اسکلتی، از جمله عضلاتی است که شاید بتوان به جرأت در مورد توانایی فوق العاده ی سازگار شدن آن، با محرک- های فیزیولوژیکی زیادی، همچون انواع فعالیت های ورزشی نام برد. برای مثال، اگر بار وارد شده به عضله اسکلتی افزایش پیدا کند، تأثیر فوق العاده ای بر توده عضلانی دارد و سبب افزایش توده ی عضلانی و قدرت می شود (بوس و همکاران^۴، ۱۹۹۶) که این نوع سازگاری در تمرین به خوبی شناخته شده می باشد، چه بسا هرچه شدت تمرین بالا رود این سازگاری بیشتر می شود و قدرت عضلانی نیز افزایش بیشتر افزایش می یابد (کروور و همکاران^۵، ۱۹۹۷).

تمرینات تناوبی با شدت بالا (HIIT) یکی از عوامل تأثیر گذار بر عضله اسکلتی است که می تواند سبب بهبود در فاکتورهای فیزیولوژیکی و فاکتورهای مرتبط با سلامتی، در هر دو جمعیت بیمار و سالم گردد (گیبالا و همکاران، ۲۰۱۲) این تمرینات سازگاری هایی مشابه با تمرینات استقامتی در فرد ایجاد می کند که می توان به افزایش ظرفیت اکسیداتیو عضله ی اسکلتی و آنزیم های میتو کندریایی اشاره کرد (گیبالا و همکاران، ۲۰۱۲). برعکس، کاسته شدن از بار عضلانی، مرتبط با بی تمرینی یا عدم فعالیت ورزشی حاصل از فرایندهایی چون کهولت سن، بی تحرکی ناشی از آسیب دیدن عضلات و یا فصل استراحت ورزشکاران، بعضی از بیماری ها، سبک زندگی غیرفعال و قرار گرفتن در شرایط بی وزنی سبب آتروفی (کاهش توده ی عضلانی) و عملکرد آن می شود (بوس و همکاران، ۱۹۹۶) که این امر نیازمند باز شکل گیری عضلات می باشد؛ بنابراین لازم است با سازوکارهای دقیق مسیرهایی که سبب آتروفی عضلانی شده، مسیرهایی که سبب افزایش سنتز پروتئین شده و به منزله ی آن از آتروفی عضلانی جلوگیری می کنند و پروتئین هایی که در مسیر سنتز و تجزیه

¹ Bertholy et al

² Mishrs et al

³ Youle et al

⁴ Booth et al

⁵ Crowther et al

اثر مثبت دارند آشنا شد. چراکه مشخص شده است گرچه در پاسخ به عدم استفاده از عضله سرعت سنتز پروتئین کاهش می‌یابد، اما بخش اعظم توده عضلانی ازدست رفته، ناشی از افزایش سرعت تجزیه پروتئین می‌باشد. در این دو مسیر یکی از فاکتورهای مهم شناخته شده، AKT می‌باشد؛ زیرا AKT و پروتئین‌های پایین دست آن و عواملی که بر mTOR اثر می‌گذارند، مانند ۱-GSK3، ۱-PHAS و ۷۰-SKP در تنظیم توده‌ی عضلانی و جلوگیری از آتروفی عضلانی، نقش بسزایی دارند. شواهد حاکی از آن است که فعال شدن AKT از طرق بیان بیش از حد ۱-PGC، سبب توقف مسیرهای آتروفی می‌شود؛ زیرا AKT فعال شده عامل رونویسی FoxO که از جمله فاکتورهای مؤثر در مسیر آتروفی محسوب می‌شود را، فسفریله می‌کند که این کار، سبب خروج آن از هسته شده و بدین ترتیب، مانع از آتروفی عضلانی می‌شود (کامی و همکاران^۶، ۲۰۰۴؛ سندری و همکاران^۷، ۲۰۰۴) از طرفی افزایش بیان ۱-PGC که باعث فسفریله و فعال کردن AKT و چندین فاکتور پایین دستی همچون ۱-NRF و mTOR می‌شود، سبب افزایش سنتز پروتئین و رخداد عمل بایوژنز میتوکندریایی می‌شود. در واقع ۱-PGC نمی‌تواند وارد هسته شود و فرایند بایوژنز میتوکندریایی را فعال کند، بنابراین نیاز به واسطه‌ای دارد تا از طریق آن واسطه باعث ایجاد بایوژنز میتوکندری شود. فاکتوری که به عنوان واسطه بین ۱-PGC و mTOR به عنوان واسطه عمل می‌کند، ۱-NRF می‌باشد. زمانی که فاکتور ۱-PGC فعال می‌شود، باعث فعال شدن ۱-NRF در داخل هسته می‌گردد و این فاکتور باعث افزایش نسخه برداری DNA و بیان ژن می‌گردد و فرایند بایوژنز میتوکندریایی رخ می‌دهد (گلاس و همکاران^۸، ۲۰۰۳).

ظرفیت بایوژنز میتوکندریایی با افزایش سن، کاهش تحرک، کاهش فعالیت ورزشی و یا در بیماری‌هایی مثل دیابت و بیماری‌های قلبی-عروقی و ... به علت نقص در عملکرد میتوکندری کاهش می‌یابد (کیم و همکاران^۹، ۲۰۰۸). پیری، بیماری و بی‌تحرکی، میزان بیان پروتئین‌های درگیر در شکافت و هم‌جوشی مکانیسم میتوکندریایی را با اختلال روبه‌رو کرده و در نتیجه باعث ناکارآمدی میتوکندری و کاهش بیان ۱-PGC و متعاقب آن کاهش فعال شدن ۱-NRF می‌شود، که در نهایت باعث کاهش رونویسی DNA و کاهش بایوژنز میتوکندری می‌گردد. این امر برای ورزشکاران حرفه‌ای بسیار مهم تلقی می‌شود و باعث افت عملکرد، قدرت و توان آن‌ها می‌گردد. از جمله کارهایی که احتمال می‌رود باعث کاهش این روند شود (کراسکو و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۳). مصرف مکمل‌ها می‌باشد اما متأسفانه بسیاری از مکمل‌هایی که باعث کاهش افت عملکرد ورزشکاران می‌شود، از نظر سازمان جهانی دوپینگ، نوعی دوپینگ محسوب می‌شود. از جمله مکمل‌هایی که طی چند سال گذشته شناخته شده است، انواع پلی‌فنول‌ها می‌باشد.

⁶ Kamei et al

⁷ Sandri et al

⁸ Glass et al

⁹ kim et al

¹⁰ Karasseva et al

کوئرتستین یک آنتی اکسیدان از خانواده فلاونوئیدها می باشد که در مواد غذایی مانند سبزیجات ، گوجه فرنگی و کلم بروکلی به وفور یافت می شود (کاستا و همکاران، ۲۰۱۶).^{۱۱} بنابراین با توجه به خواص این مکمل در این پژوهش به دنبال این امر هستیم که مکمل کوئرتستین می تواند در دوران بی تحرکی نیز از آتروفی عضلانی و کاهش عملکرد استقامتی جلوگیری کند یا خیر؟ بنابراین هدف از پژوهش حاضر تأثیر مصرف یک دوره مکمل کوئرتستین در دوران بی تحرکی بر بیان ژن NRF-۱ می باشد تا مشخص شود آیا مصرف این مکمل می تواند از آتروفی عضلانی در دوران بی تحرکی جلوگیری کند یا خیر؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر، از نوع بنیادی و به صورت تجربی هست و با توجه به استفاده از نمونههای حیوانی (رت) روش تحقیق از نوع آزمایشگاهی هست. در این پژوهش، ۳۰ سر موش نر صحرایی ۲ ماهه نژاد اسپراگ داوولی با میانگین وزنی $295 \pm 11/80$ گرم انتخاب شدند و پس از یک هفته آشناسازی، به صورت تصادفی در ۲ گروه؛ کنترل ($n=6$) و تمرین ($n=24$) قرار گرفتند. تمرین تناوبی با شدت ۱۶ متر در دقیقه به مدت ۱ دقیقه با ۳ تکرار و ۱ دقیقه استراحت فعال در بین تکرارها، در هفته اول آغاز شد و در هفته هشتم به سرعت ۳۰ متر در دقیقه به مدت ۲ دقیقه با ۴ تکرار و استراحت ۱/۵ دقیقه ای بین تکرارها رسید. ۴۸ ساعت بعد از اتمام دوره تمرینات تناوبی با شدت بالا (HIIT)، رت های گروه کنترل و ۶ رت از گروه تمرین کشته شدند. سپس مابقی گروه تمرین ($n=18$) به صورت تصادفی به سه گروه (بی تمرینی ($n=6$))، بی تحرکی ($n=6$) و بی تحرکی همراه با مصرف مکمل کوئرتستین ($n=6$)) تقسیم شدند. پس از آن، گروه های بی تحرک به مدت ۱۴ روز (از طریق آتل گیری) بی حرکت شدند و در این دوران به گروه مکمل، کوئرتستین با دوز ۴۰۰ میلی گرم و به صورت محلول در آب، خورانده می شد. ۲۴ ساعت پس از اتمام دوره بی تحرکی، رت های سه گروه کشته شدند. هر رت پس از کشته شدن عضله نعلی آن جدا شد و میزان بیان ژن PGC-1 α و NRF-۱ در هر کدام از عضلات نعلی آزمودنی ها اندازه گیری شد.

روش آماری

در تحقیق حاضر در این پژوهش، ۳۰ سر موش نر صحرایی ۲ ماهه نژاد اسپراگ داوولی با میانگین وزنی $295 \pm 11/80$ گرم از مرکز تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی شیراز خریداری و به آزمایشگاه حیوانات منتقل شدند تا به وزن مورد نظر برسند. پس از یک هفته آشناسازی، به صورت تصادفی در ۲ گروه؛ کنترل ($n=6$) و تمرین ($n=24$) قرار گرفتند.

¹¹ Costa et al

جهت بررسی بیان ژن‌ها با استفاده از Real-time PCR تمام پرایمرها توسط نرم‌افزار Allele IDv طراحی شد و از ژن B2M¹² به عنوان کنترل داخلی استفاده گردید. تمام پرایمرها به صورت اتصال اگزون-اگزون طراحی شد. جهت اطمینان از عدم تکثیر DNA ژنومی از ۲۵ نانوگرم cDNA و ۲۵ نانوگرم RNA در تیوب‌های جداگانه از واکنش PCR و به کارگیری از ژل آگاروز ۱/۵٪ استفاده شد. تکثیر cDNA و مشاهده باند مورد انتظار توسط پرایمر اختصاصی و عدم تکثیر RNA بود.

پس از واکنش PCR نمایانگر عدم تکثیر DNA ژنومی می‌باشد. سپس برای هر یک از پرایمرها کارایی PCR اندازه‌گیری و منحنی استاندارد برای آن‌ها رسم گردید. پرایمر B2M به دلیل اینکه به عنوان کنترل داخلی انتخاب شده است، طوری طراحی شده است که اتصال پرایمر آن در دمای ۶۰ °C به صورت ایده‌آل قابل تکثیر بوده و هیچ نوع باند غیر اختصاصی را تکثیر نمی‌دهد.

یافته‌ها

نتایج آزمون تعقیبی توکی نشان داد، بیان ژن NRF-1 در هر سه گروه بی‌تمرین، بی‌تحرك و بی‌تحرك-مکمل نسبت به گروه تمرین به طور معناداری تفاوت دارد (جدول ۲)، ولی میزان بیان ژن NRF-1، در گروه بی‌تحرك-مکمل در مقایسه با گروه تمرین، نسبت به دو گروه دیگر شیب کاهش کمتری دارد. در واقع نتایج حاصل از پژوهش نشان داد، کاهش معناداری در بیان ژن NRF-1 در گروه ۱۴ روز بی‌تمرینی ۲۹/۵ درصد، بی‌تحركی ۳۸ درصد و بی‌تحركی-مکمل ۱۳ درصد در مقایسه با گروه تمرین رخ می‌دهد. نتایج آزمون آماری تحلیل واریانس یک طرفه در گروه‌های تمرین، بی‌تمرین، بی‌تحرك و بی‌تحرك-مکمل نشان داد تفاوت معنی‌داری در میزان بیان ژن NRF-1 گروه‌ها وجود دارد [F(۳,۲۰)=۱۲۸/۲۹۷، P=۰/۰۰۴]. (شکل ۱).

جداول، شکل‌ها و نمودارها

جدول ۱ آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد داده‌ها) را در گروه‌های مختلف نشان می‌دهد.

¹²Beta 2 Microglobulin(B2M)

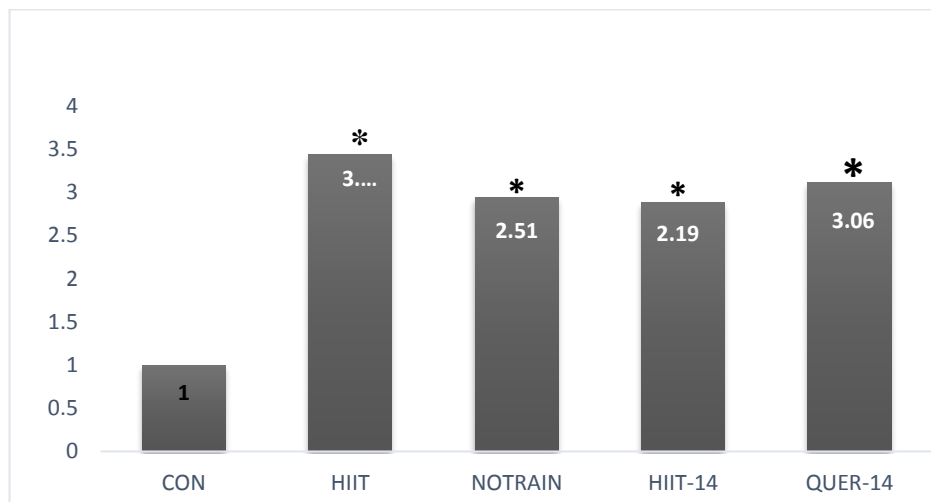
جدول ۱ آمار توصیفی بیان ژن NRF-1 در گروه‌های HIIT

گروه‌ها	پس از پایان دوره تمرین	پس از دوره ۱۴ روزه
تمرین	$3/51 \pm 0/043$	-
تمرین	بی تمرینی	$2/51 \pm 0/014$
	بی تحرکی	$2/19 \pm 0/011$
	بی تحرکی - مکمل	$3/06 \pm 0/080$

جدول ۲- نتیجه آزمون واریانس یک طرفه در بیان ژن NRF-1 (تمرین، بی تمرین، بی تحرک و بی تحرک مکمل)

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربع	آماره آزمون (F)	سطح معناداری (p)
NRF1	بین گروهی	۶/۱۴۶	۳	۲/۰۲۱	۱۲۱/۷۹۲	*۰/۰۰۴
	درون گروهی	۰/۳۷۱	۲۰	۰/۰۱۲		
	کل	۶/۴۱۷	۲۳			

*: علامت ستاره معنی داری کمتر از ۰/۰۵ را نشان می دهد.

شکل ۱- تغییرات NRF-1 در گروه‌ها (۴۸ ساعت بعد از دوره تمرین و ۱۴ روز بعد از بی‌تمرینی، بی‌حرکی و مصرف مکمل در رت‌های تمرین کرده)

*: تفاوت معنی‌دار کمتر از ۰/۰۵ در مقایسه با گروه HIIT

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد با انجام تمرینات HIIT بیان ژنی NRF-1 افزایش قابل توجهی پیدا می‌کند. میزان بیان ژن NRF-1 در گروه تمرین افزایش ۳۳۹ درصدی (۳/۵ برابری) نسبت به گروه کنترل داشته‌است ($P=0/002$). این نتایج با یافته‌های پری^{۱۳} و همکاران (۲۰۱۷)، پسیلاندر^{۱۴} و همکاران (۲۰۱۴)، و توبین^{۱۵} و همکاران (۲۰۱۳) همسو و با یافته آگوار^{۱۶} و همکاران (۲۰۰۸) ناهمسو می‌باشد. استرس ناشی از فعالیت ورزشی باعث افزایش میزان کلسیم و افزایش تولید RONS می‌شود که این دو فاکتور با اثرگذاری بر فاکتور PGC-1 α باعث افزایش بیان آن و رخداد بایوژنز میتوکندری می‌شوند. در ارتباط با مکانیسم اثر تمرینات HIIT بر PGC-1 α می‌توان بیا کرد تغییر در میزان جایگزینی^{۱۷} آدنوزین تری فسفات با تمرینات تناوبی با تأثیر بر مسیرهای سیگنالینگ منجر به افزایش PGC-1 α و متعاقب آن افزایش NRF-1 می‌شود (دائوسین و همکاران، ۲۰۰۸). تعدادی از پروتئین‌های رمزگذاری شده توسط ژن‌های هسته‌ای در عملکرد میتوکندری نقش دارند که از جمله می‌توان به NRF1/2 اشاره کرد. فاکتور تنفس هسته‌ای (NRF-1) در زیرمجموعه فسفوریلاسیون اکسیداتیو بر روی ژن‌های هسته‌ای عمل می‌کند. فاکتورهای دیگری نیز با اتصال به پروموتور ژن‌های فسفوریلاسیون اکسیداتیو در mtDNA باعث رونویسی آنها و افزایش بایوژنز میتوکندری نیز می‌شوند. فاکتور رونویسی Tfam (عامل فاکتور

¹³ PERRY et al

¹⁴ Psilander et al

¹⁵ Tobin et al

¹⁶ Aguiar et al

¹⁷ turnover

رونویسی) با اتصال به پروموتور mtDNA و تکرار رونویسی ژنوم میتوکندری را تنظیم می کنند. Tfam حاوی مکان‌هایی است که مرتبط با عمل NRF-1 می باشد و این دو در تعامل با هم باعث بیان پروتئین‌های DNA میتوکندری و رونویسی ژن‌های کدگذاری شده توسط mtDNA می شوند. فاکتور NRF-1 نقش واسطه بین PGC-1 α و TFAM (فاکتور نسخه-برداری هسته‌ای) را بازی می کند. بنابراین زمانی که بایوژنز میتوکندیایی رخ می دهد فاکتور NRF-1 نیز باید فعال شود تا بایوژنز رخ دهد (گرانتا و همکاران¹⁸، ۲۰۱۶)، زیرا NRF-1 باعث فعال شدن TFAM می شود و TFAM در هسته باعث بیان DNA میتوکندری (mtDNA) می گردد و بدین صورت بایوژنز میتوکندری رخ می دهد (چین سوم بون و همکاران، ۲۰۰۹). تمرینات HIIT منجر به تغییر سریع فنوتیپ تارهای عضلانی می شوند. این نوع از تمرینات سبب تغییرات اکسیداتیو و فعال شدن ژن PGC-1 α و NRF-1 می شوند. تمرینات تناوبی با شدت باعث افزایش آزاد شدن کلسیم از طریق مسیر AMPK می شوند (چاوانلا و همکاران، ۲۰۱۷). تمرینات HIIT با افزایش میزان AMPK، باعث افزایش بایوژنز میتوکندریایی و عملکرد آن می شود (ریو کمل¹⁹ و همکاران، ۲۰۰۶) افزایش در کیفیت عملکرد میتوکندری ناشی از فعال سازی PGC1 α بوسیله NRF-1 می باشد (ترادا²⁰ و همکاران، ۲۰۰۲). فعالیت ورزشی به دلیل تغییر شرایط متابولیسی از طریق افزایش فعالیت AMPK سبب افزایش فعالیت پروتئین‌هایی چون PGC1 α و NRF-1 از مسیرهای سیگنالینگ متفاوتی می شود، اما بسته به نوع و شدت تمرین فعال شدن یکی از مسیرها بر دیگری غلبه دارد (بوداگین و همکاران، ۲۰۱۲). برخلاف پژوهش آلان و همکارانش در سال ۲۰۱۷ که بیان کردند تمرینات HIIT نسبت به سایر تمرینات باعث افزایش بیشتری در بیان ژن PGC1 α و NRF-1 می شوند در پژوهشی که توسط چاوانلا و همکارانش در سال ۲۰۱۷ صورت گرفت مطرح کرد تمرینات تداومی باعث افزایش بیشتر در بیان ژن PGC-1 α می شود. نتایج تحقیقات انجام شده در این زمینه نشان می دهد زمانی که PGC-1 α فعال می شود، متعاقب آن NRF-1 در هسته فعال می شود تا Tfam را فعال کند و بایوژنز میتوکندری رخ دهد (سفدر و همکاران²¹، ۲۰۱۱؛ لیتل و همکاران، ۲۰۱۱). بنابراین اجرای هشت هفته تمرین HIIT باعث افزایش بیان PGC-1 α و متعاقب آن NRF-1 می شود که با نتایج تحقیقات ای. گان و همکاران²² (۲۰۱۰)، نوربون و همکاران²³ (۲۰۰۴) و پوپوی و همکاران²⁴ (۲۰۱۵) همسو می باشد. به نظر می رسد زمانی که نتایج تحقیقات فوق و تحقیق حاضر با یکدیگر مقایسه می شود نوع تمرینات (استقامتی یا HIIT) تأثیر گذار نیست و زمانی که شدت و مدت تمرینات متناسب با آزمودنی یا شرکت کنندگان در تحقیق باشد می توان انتظار افزایش در بیان ژن PGC-1 α یا NRF-1 داشت.

¹⁸ Granta et al

¹⁹ Sriwijitkamol

²⁰ Terada

²¹ Safdar et al

²² Egan et al

²³ Norbon et al

²⁴ Popov et al

منابع

- Aguiar, P. F., Magalhães, S. M., Fonseca, I. A. T., da Costa Santos, V. B., de Matos, M. A., Peixoto, M. F. D., ... & Rocha-Vieira, E. (2016). Post-exercise cold water immersion does not alter high intensity interval training-induced exercise performance and Hsp72 responses, but enhances mitochondrial markers. *Cell Stress and Chaperones*, 21(5), 793-804.
- Bertholet, A. M., Delerue, T., Millet, A. M., Moulis, M. F., David, C., Daloyau, M. & Rojo, M. (2016). Mitochondrial fusion/fission dynamics in neurodegeneration and neuronal plasticity. *Neurobiology of disease*, 90, 3-19.
- Booth, F. W., Tseng, B. S., Flück, M., & Carson, J. A. (1998). Molecular and cellular adaptation of muscle in response to physical training. *Acta Physiologica*, 162(3), 344-351.
- Costa, L. G., Garrick, J. M., Roquè, P. J., & Pellacani, C. (2016). Mechanisms of neuroprotection by quercetin: counteracting oxidative stress and more. *Oxidative Medicine and Cellular Longevity*, 2016.
- Frimel, T. N., Kapadia, F., Gaidosh, G. S., Li, Y., Walter, G. A., & Vandenborne, K. (2005). A model of muscle atrophy using cast immobilization in mice. *Muscle & nerve*, 32(5), 672-674.
- Granata, C., Oliveira, R. S., Little, J. P., Renner, K., & Bishop, D. J. (2015). Training intensity modulates changes in PGC-1 α and p53 protein content and mitochondrial respiration, but not markers of mitochondrial content in human skeletal muscle. *The FASEB Journal*, 30(2), 959-970.
- Kamei, Y., Miura, S., Suzuki, M., Kai, Y., Mizukami, J., Taniguchi, T., & Nishino, I. (2004).
- Kim, M. S., Fielitz, J., McAnally, J., Shelton, J. M., Lemon, D. D., McKinsey, T. A., & Olson, E. N. (2008). Protein kinase D1 stimulates MEF2 activity in skeletal muscle and enhances muscle performance. *Molecular and cellular biology*, 28(11), 3600-3606.
- Karasseva, N., Tsika, G., Ji, J., Zhang, A., Mao, X., & Tsika, R. (2003). Transcription enhancer factor 1 binds multiple muscle MEF2 and A/T-rich elements during fast-to-slow skeletal muscle fiber type transitions. *Molecular and cellular biology*, 23(15), 5143-5164.
- Norrbom, J., Sundberg, C. J., Ameln, H., Krause, W. E., Jansson, E., & Gustafsson, T. (2004). PGC-1 α mRNA expression is influenced by metabolic perturbation in exercising human skeletal muscle. *Journal of Applied Physiology*, 96(1), 190-193
- Pescatello, L. S., MacDonald, H. V., Lamberti, L., & Johnson, B. T. (2015). Exercise for hypertension: a prescription update integrating existing recommendations with emerging research. *Current hypertension reports*, 17(11), 78.
- Powers, S. K., & Jackson, M. J. (2008). Exercise-induced oxidative stress: cellular mechanisms and impact on muscle force production. *Physiological reviews*, 88(4), 1243-1276.
- Sandri, M., Sandri, C., Gilbert, A., Skurk, C., Calabria, E., Picard, A., & Goldberg, A. L. (2004). Foxo transcription factors induce the atrophy-related ubiquitin ligase atrogin-1 and cause skeletal muscle atrophy. *Cell*, 117(3), 399-414.
- Youle, R. J., & Van Der Bliek, A. M. (2012). Mitochondrial fission, fusion, and stress. *Science*, 337(6098), 1062-1068.